

Soms in Afrika

Soms in Afrika

Verhalen van
onderweg, dwars
door landen, levens
en vriendschappen

FLOOR KOOMEN

DE
 BARBAAR ►
UITGEVERIJ

SOMS IN AFRIKA

Copyright © 2012 Uitgeverij De Barbaar

Auteur: Floor Koomen

Redactie: Uitgeverij De Barbaar

Omslagontwerp en typografie: Studio Vrolijk

Jaar van uitgave: September 2012

Uitgave: Uitgeverij De Barbaar, Hoornaar, Nederland

ISBN: 978-90-5999-901-5

Nur: 320

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een databank, of doorgegeven in welke vorm of op welke wijze dan ook – elektronisch, mechanisch, gekopieerd, gescand of op enige andere wijze – behalve voor korte citaten in recensies of artikelen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No portion of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means – electronic, mechanical, photocopy, recording, scanning, or other – except for brief quotations in critical reviews or articles, without the prior written permission of the publisher.

Inhoudsopgave

In den beginne	9
Kenia, deel 1	
1. In den beginne, deel 2	13
2. Scala Paradisi	26
3. Ik heet Mueni	46
4. Tijd om te vertrekken	65
Swaziland	
1. Van de koning en...	75
2. ...het meisje	96
Soedan	
1. Met alle heiligen van Khartoem	101
2. Bij het hekje van God	106
Mali	
1. Hoi, Geert-Jan	113
2. Met de bus naar Ségou	118
3. De hoed	130
4. Taloutha, mijn vriend	135
5. Een zanger op de stoep	157
6. Oogcontact	161
7. Cabaret en Palaver	166
8. Weerzien in Ségou	173
9. Opgepikt	195
10. Zwaaiende dominees	200

Mozambique

1. God verwijdert zelfs ingedroogde vlekken! 205

Gabon

1. Godenzonen in het bos 215

Kenia, deel 2

1. Sterfgeval 237
2. Mannendag 245
3. Recept met kip 254
4. Ze Koomen 256
5. Kus terug 259
6. Insectje 263
7. Zondag, kerkdag 264
8. Naenda safari ndefu! 274
9. Door het olifantsoog van de naald 287
10. Familie van mijn kinderen 295
11. Rechtvaardigheid is niet eerlijk 342
12. Ons dagelijks brood 347
13. Professor in Afrika 358
14. Zegt u het maar! 377
15. Naar huis 383

Epiloog 388

Over de auteur en andere hoofdpersonen 391

Woord van dank 393

Voor

Miko,
Lieve zwager
Vriend
Voorbeeld
Zullen je missen
Echt

Greetje,
Veilige haven
Niet in een rijtje
Hand in hand
Nog steeds
Echt

Jeroen,
Beste vriend
Broer
Elke dag nog
Echt

In den beginne

Hij had er zijn handen vol aan. God, bedoel ik. Aan het scheppen van de wereld. Hij begon – zo weten we dankzij de moderne wetenschap inmiddels allemaal – in Afrika. Daar ontwierp hij, probeerde hij één en ander uit. Daar beproefde hij een aantal ‘bijvoeglijk-naamwoordelijke-concepten’, die later in het karakter van weer andere schepsels zouden terugkomen. Dat lukte goed.

Machtige leeuwen, *geinige* apen, *stoere* olifanten, *sierlijke* gazelles, *schattige* dikdiks, *snelle* jachtluipaarden, *maffe* gnoes, *sluwe* jakhalzen, *fiere* giraffen, *spiedende* arenden, *samenwerkende* spreeuwen en *geheimzinnige* slangen.

De faunalijs is eindeloos. En ook de floralijs bevat een paar schoonheden!

Kleurrijke bougainvilles, *geurige* jacaranda’s, *zoete* aardappelen, *puntige* acacia’s. Van de *hoge* Kilimanjaro tot de *lage* moerasvlakten van Mozambique. Ach, te veel om op te noemen!

Na een vijfdaagse werkweek ploeteren zag hij dat alles goed was. Maar toch, er ontbrak nog iets. Nog geen tijd voor weekend. Zaterdagochtend werd in Afrika alsnog werktijd.

God ging opnieuw aan de slag. Met wat *zwarte* klei uit de Nijl, zand van de *witte* stranden van Zanzibar, *taai* gras van de savannes, *rode* aarde uit Tsavo, *rijk* water uit de Niger, steen van de Grote Riftvallei, goud uit het zuiden, edelstenen uit het oosten, en ivoor uit het midden. Ook gebruikte hij *verwoestende* stormen, *gemene* bevingen en een *verlichtende* bliksem.

Voor dit schepsel werkte hij met materialen die hij eerder die

week had uitgeprobeerd in land, lucht, plant en dier. Daarmee ging de heilige aan de slag om zijn kroon te maken. Alles moest in dit pronkstuk terechtkomen. Maar het was proppen, passen en meten.

De mens. Zijn evenbeeld. Een hoop werk, maar hij had er plezier in. Al spoedig vergat hij dat hij die zaterdagochtend naar de sportschool had willen gaan. Zozeer ging hij erin op! Zijn heilige tong tussen zijn heilige lippen. Dit moest zijn magnum opus worden; zijn handtekening onder de kunstige rest.

Omdat de heilige heer zo druk was met het maken van de mens, kon hij de rest van zijn schepping net iets minder goed in de gaten houden. De *geniepig*e en *gemene* zagen kans zichzelf eens en voor altijd voor het voetlicht te brengen. Zij wilden hun punt op de schepping drukken. Ze moesten en zouden iets aan Gods kunstwerk veranderen, iets versjteren. Hand in hand slopen ze naar één van de opvallendste creaties tot dan toe: de baobab. Een grote, schaduw-, voedsel-, vocht- en vruchtrijke boom. Een prachtexemplaar. Misschien wel de mooiste van alle bomen. Ze hadden maar even, want ze wisten dat de schepper maar heel kort niet zou opletten. Samen pakten ze de baobab op, rukten hem met wortels en al uit de grond en zetten hem – net voordat God opkeek om te zien waar die herrie vandaan kwam – ondersteboven weer terug.

Zo werd de baobab een teken. Een teken dat God zijn heilige handen altijd maar weer vol heeft met zijn kroon, de mens.

En niet in de laatste plaats... de mens in Afrika.

En op één of andere machtige, geinige, stoere, sierlijke, schattige, snelle, maffe, slimme, fiere, spiedende, samenwerkende, geheimzinnige, kleurrijke, beschermende, zoete en puntige manier doet hij dat graag. En met liefde.

Zo begon ons verhaal. En zo gaat dat verhaal nog altijd verder.

Kenia

BEVOLKING

In Kenia kun je lachen! De mensen houden van grapjes en zijn gemakkelijk in het contact met buitenlanders. Velen zijn dat gewend. Men kan ook wel wat brutaal en opdringerig zijn.

Kenia heeft ruim 43 miljoen inwoners (schatting juli 2012). De Keniaan wordt gemiddeld 63 jaar oud. Jaarlijks sterven er zo'n 80.000 mensen aan de ziekte aids. De belangrijkste bevolkingsgroepen zijn: Kikuyu 22%, Luhya 14%, Luo 13%, Kalenjin 12% en de waKamba 11%.

GODSDIENST

Christendom 78% (de meesten protestant), islam 10%, inheemse religies 10%.

TALEN

Officieel: Engels en Kiswahili, maar daarnaast zijn er veel stammentalen. Kiswahili is de taal die men stammenoverstijgend gebruikt en Engels wordt vooral gebruikt door de overheden en in zakelijke contacten.

Kenia

MODERNE GESCHIEDENIS

Kenia werd in december 1963, na een lang conflict, door de onafhankelijkheidsstrijders van de Mau Mau bevrijd van de Engelsen. Hun leider, Jomo Kenyatta, werd de eerste president. Na zijn overlijden in 1978 werd hij opgevolgd door Daniel Arap Moi. Hij bleef lang in het zadel, mede door verkiezingsfraude, maar werd in 2002 opgevolgd door Mwai Kibaki, de leider van een multi-etnische coalitie. Na de verkiezingen van december 2007 eisten zowel Kibaki als Raila Odinga de overwinning op. Er volgde een harde en gewelddadige strijd, vooral tussen de Kikuyu en de Luo. In februari 2008 besloot men de macht te delen: Kibaki werd president, Odinga premier.

GEOGRAFIE

Kenia is 580.367 km² groot (14 keer groter dan Nederland). Het land heeft een lange kustlijn langs de Indische Oceaan. Buurlanden zijn Ethiopië, Somalië, Zuid-Soedan, Oeganda en Tanzania. Mombasa is een belangrijke havenstad, Nairobi, de hoofdstad, ligt in het koelere binnenland. Vooral in het noorden van Kenia is het vaak droog en is de landbouw kwetsbaar. De Rift Valley in het westen is het vruchtbaarste gebied van het land, hier wordt veel koffie verbouwd. Het landschap is divers, van vlak tot bergachtig. De hoogste piek is de Mount Kenya, 5.199 meter hoog.

MIJN REISTIPS

Wat is er niet prachtig in Kenia?! De meeste reisbureaus weten de plekjes goed aan te bieden. Maar voor de doe-het-zelver die zijn geld liever weggeeft dan aan luxe spendeert hier wat tips: Neem de tijd. Maak eens een praatje met de mensen op straat en in de cafés. Bij Mombasa zijn aan het strand vaak huisjes te huur. Bamburi Beach is een heerlijke plek, waarvandaan je de kust en Mombasa prima kunt verkennen. Mijn pleegzus, Mueni, woont in de buurt en kan je ontvangen, verzorgen en wegwijs maken. Bij haar thuis eten behoort ook tot de mogelijkheden. Watamu is een leuk dorpje aan de kust, maar trap niet in de val van de onmogelijk dure hotels daar. Er zijn guesthouses waar je voor een paar tientjes kunt verblijven. Datzelfde geldt voor het eilandje Lamu, maar dat is wel toeristischer. De meeste toeristen gaan op safari naar de Mara. Dat is niet zonder reden, want het is er prachtig. Maar veel goedkoper – echter nog steeds prijzig! – en rustiger zijn Tsavo en Amboseli. Deze parken zijn prachtig en vanuit Mombasa goed te bereiken.

1

In den beginne, deel 2

Na mijn vertrek uit mama Anneke duurde het nog een jaar of elf voordat ik weer op reis ging. Naar Kenia om precies te zijn.

Het was 1974 toen onze moeder Anneke vertelde dat we onze vader een lesje zouden leren. ‘We gaan een paar maanden weg om hem te laten voelen hoe het leven voelt zonder ons.’

Ik hield van mijn vader, maar was ook een beetje bang voor hem. Hij was onvoorspelbaar, veeleisend, soms gewelddadig, bijna altijd egoïstisch en tot de fles geneigd.

Hij had het te bont gemaakt. Dat deed hij eigenlijk al jaren, maar nu had zich een alternatief gemeld.

Op een vakantie was mama verliefd geworden op een ondernemende Keniaan die, net als zichzelf, in het toerisme werkzaam was. Hij was haar gids geweest tijdens de jaarlijkse vakantie die mijn moeder voor zichzelf buiten de voor haar drukke vakantieperiode plande.

Dat deze John Wambua getrouwd was, werd door mijn moeder als een boeiend folkloristisch verschijnsel gezien. ‘In Afrika hebben tenslotte veel mannen meerdere vrouwen.’ Bovendien had zij, zo meende ze, ‘ook wel eens recht op wat liefde en avontuur.’ Mijn vader hield er namelijk talloze maîtresses op na.

Pa zou dus een lesje leren. Hij was gek op ons. Wij zouden

hem voor straf een paar maanden alleen laten. Door onze afwezigheid zou hij onze aanwezigheid leren waarderen en zich gaan gedragen ‘zoals een echtgenoot en vader betaamt’. Het was dus een strafexpeditie die mij voor het eerst naar Afrika bracht.

Martijn ('56) was het huis al uit. Jeroen ('58), Merel ('68) en ik ('63) werden bevorderd tot lesmateriaal voor Pa. Ik was dus pas 11.

Van de vlucht herinner ik me vooral het laatste deel, de binnenlandse vlucht van Nairobi naar Mombasa. Het kleinere vliegtuig maakte de turbulentie erg voelbaar. Misselijk en kotsend kwam ik aan in mijn stiefvaderland.

De hete avondlucht trof me toen we de vliegtuigtrap aflieden. Net als de schreeuwende menigte bij de schuifdeuren van het vliegveldgebouw, de krotten in sloppenwijken, de ledemaatlozen, de bedelaars, straathandelaren, viezigheid, stof, chaos en lange stroom van straatkinderen. Ik was onder de indruk. Bang.

Maar – later – gelukkig ook: Lachende, zwaaiende, creatieve mensen. Het witte strand, het heerlijke weer, de huisjes en tuinen, de apen, olifanten en leeuwen, lichten, de talen, de stammen, de dans, de taal. Afrika... tot op de dag van vandaag zoek ik naar woorden. Ik stamel: ‘Het aardse, het echte, het eerlijke, het oermenselijke. Heel gegrond en zo ongrijpbaar. De menselijke maat en toch spiritueel...’

Daar waar we in Europa de meeste paradoxen met succes hebben onderdrukt of onzichtbaar gemaakt, ligt de naaktheid van ‘het zijn’ in Afrika op straat. In elk gezicht, verhaal en leven ligt de meerlagigheid van het bestaan zichtbaar besloten. Soms pijnlijk, maar bijna altijd eerlijk. Ik was jong. Een kind. Ongerijmdheden kwamen ongefilterd en weinig subtiel bij me binnen. Dat leidde tot een eerlijke bangheid en bange heerlijkheid! Afrika geeft me het gevoel te leven en er middenin te staan.

Het is die tegenstelling die me tot op de dag van vandaag mate-loos boeit in Afrika. Daarom ben ik soms in Afrika.

De liefde tussen Wambua en mijn moeder laaide op. Die tussen mijn ouders doofde definitief.

Terug in Nederland deed ik de zesde klas. Ik maakte mijn Ci-to-toets en pakte opnieuw mijn koffer. Mijn moeder verkocht haar bedrijf, een reisbureau. De scheiding tussen mijn ouders werd uitgesproken.

Ook ik scheidde. Van mijn vader, mijn thuis, mijn beste vriend, Dicky van der Spek, mijn fiets, hond, strand en straat.

Terug naar Kenia. Deze keer 'voorgoed'. Huilend van verdriet en enthousiasme ontwortelde ik me, om ergens anders verder te groeien.

Vanaf mijn elfde levensjaar kom ik er soms, in Afrika.

Soms houd ik van het continent, de mensen, de sfeer. Soms denk ik het ineens te begrijpen en dan weer helemaal niet. Soms is het grappig, vaak tragisch.

'Soms' is het sleutelwoord voor mijn reizen daar.

Alles is er vaak soms. Soms is er stroom, water of benzine. De bus, trein en het vliegtuig vertrekken er soms. Twaalf uur is soms twaalf uur, maar soms ook drie uur of de volgende dag. Dat hangt er maar van af. In Afrika is heel veel soms, maar er is ook een 'altijd'. Altijd zijn de dingen er relatief. En zo wordt altijd toch weer soms. Er is geen ontkomen aan... soms.

Wij woonden in een eenvoudig lemen huis in het dorpje Utange te midden van de lokale Digo- en Gyriamastammen. Anders dan bij de andere westerlingen hadden wij geen hek, geen bewakers, geen zwembad, geen airco en geen gazon. Zeker, we hadden het luxer dan onze burens. Wij hadden een watertank op het golfplaten dak, een generator voor stroom en de voorzijde van ons huis was aangesmeerd met wit pleisterwerk.

Mijn moeder was haar tijd vooruit. Ze had een missie: Afrika

en zijn bewoners zijn de moeite waard. Wij zouden zo veel mogelijk leven als zij. Dat betekende: een kleine groentetuin op ons landje, een kleine kudde geiten die – als ik ze hoedde – nooit daar gingen waar ik wilde, honden, loslopende kippen en – bij het vallen van de avond – altijd bezoek van burens voor een kop thee, een kletspraatje en een poging wat geld van mijn moeder ‘te lenen’.

Als beginnend ‘man’ van elf à twaalf jaar was ik behoorlijk onder de indruk van de blote borsten van onze buurvrouwen. Die wiebelden en zwabberden vrijuit voor mijn ogen, als ze breed gebarend iets stonden te betogen of wanneer ze dansten. Naast een ontluikende interesse voor het andere geslacht fascineerde de aardigheid en het ongecompliceerde me zeer. Daar waar ik mijn leven lang al de lichte neiging heb het bestaan te vergeestelijken, wijst de Afrikaanse vrouw me met haar forse achterwerk en aan zwaartekracht lijdende borsten naar de vaste grond onder mijn zweverige voeten.

Voor en naast ons huis stonden tussen de kokospalmen een paar indrukwekkende mangobomen die heerlijke vruchten voortbrachten. Als we die wilden eten, wachtten we tot er apen – vaak meerkatten, soms bavianen – in de bomen zaten. Als we dan stenen naar ze gooiden, werden ze kwaad en vochten terug door ons te bekogelen met de vruchten.

Afrikaan werd ik door het buitenleven. In de vakanties zwierf ik lange dagen met een kleine kudde koeien, geiten en schapen door de heuvels van Ukambane. Leeftijdsgenoot Paul, de oudste zoon van de minnaar van mijn moeder, en ik hoedden de dieren tijdens het grazen. Pauls familie woonde in de heuvels nabij het stadje Machakos. Op de hellingen zijn akkertjes met maïs, gerst en tuinen met groenten aangelegd. Het grasland, of beter gezegd graasland, ligt op de laagvlakte.

’s Ochtends vroeg haalden Paul en ik de dieren uit hun kraal en slenterden achter ze aan naar het grasland, heuvelafwaarts. Onderweg dronken de dieren in een beek en wasten we de koeien. Daarna lieten we ze grazen en konden Paul en ik kletsen

en spelen met de andere herderskinderen, terwijl we een oogje in het zeil hielden.

Om een uur of twaalf dreven we ze voor het heetst van de dag naar de kraal van de oom van Paul. Daar brachten we de hitterust door. De oom, Mutua geheten, woonde met zijn gezin op de laagvlakte. Hij gold als een schande voor de familie. Hij had zijn positie als oudste zoon, en dus beheerder van de familie-eigendommen, verkwanseld. Hij zoop, maakte schulden, verwaarloosde zijn taken en moest stukje bij beetje de veestapel en het familieland verkopen om schulden te lossen.

Zijn dochter, Mueni, een meisje van mijn leeftijd, bracht ons tijdens de middagrust brood en thee. Als ze mocht van haar aan alcohol verslaafde vader speelde en praatte ze een half uurtje met ons. Daarna moest ze door met het vele werk dat altijd wel op het erf te doen was.

Lang en slank was ze, Mueni. Een glimmende, pikzwarte huid waarover soms een donkerblauwe gloed kwam te liggen. Een forse mond met daarin sterke hagelwitte zuiltjes van gezondheid. Haar slanke lijf droeg de vormen van een beginnende vrouw. Diepzwartbruine ogen verraadden de ziel van een ondernemende en avontuurlijke persoon. Bescheiden, angstig en stil als haar gewelddadige vader in de buurt was. Grappig en gevat als hij de andere kant op keek. Ik mocht haar wel, die Mueni.

Na een dag zwerven met de kudde werd me een beslissende stap tot de waKambastam geboden. Wambua had een uit boomschors vervaardigde koker voor me gekocht. In de koker zaten acht echte pijlen met vier verschillende soorten ijzeren punten. Deze hadden elk een specifieke functie. Het formaat, de vorm van de punt en het type weerhaken bepaalden voor welk doel je ze kon gebruiken. Twee punten hadden een slanke vorm met daaronder aan beide zijden een inkeping waar sisaltouw in was gedraaid. Het touw kon worden gedrenkt in een plantaardig gif, dat bij het diep binnendringen van de prooi tot vrijwel directe verlamming van het dier zou leiden. Die delen

van het vlees waren dan door het gif voor consumptie minder geschikt. Deze pijlen waren dus bestemd voor vijanden als leeuwen en andere rovers. Maar misschien ook wel voor mensen. Voor een jongen van 12 een heel spannende gedachte.

Paul en Wambua lieten zien van welk type boom en tak het beste een boog kon worden gesneden, hoe ik touw kon maken van de stugge sisalplant door de langwerpige bladeren af te schrapen tot er dradige vezels overbleven die we droogden en in elkaar draaiden. Ik leerde hoe de boog op te spannen en te versieren met inkepingen en figuren. Na een aantal pogingen had ik een perfecte boog voor mezelf gemaakt. Deze hield me tijdens de zwerftochten met het vee steevast gezelschap. Natuurlijk kreeg ik ook les in het schieten. Stammetjes, blikjes, stukjes papier en textiel werden aan flarden geschoten. Een levende prooi was een ander verhaal.

Geprobeerd heb ik het vaak. Paul was dan degene die raak schoot en soms een parelhoen aan zijn moeder en zussen kon geven voor de avondsoep, welke dan met groenten en ugali (stevige maïspap) werd gegeten.

Parelhoenders zijn een relatief gemakkelijke prooi. Ze kunnen niet vliegen en ook niet bijster hard rennen. De enige moeilijkheid bij het raken is eigenlijk dat ze nogal schuw zijn en altijd op gepaste afstand van ons blijven. En een langeafstandsschot met precisie was duidelijk niet mijn kwaliteit. Dat frustreerde me.

Daarom vroeg ik op een middag aan mijn moeder: ‘Mam, mag ik een kip doodschieten?’ Haar antwoord getuigde van grote opvoedkundige wijsheid: ‘Ja hoor jongen, dat mag. Maar bedenk je wel eerst even of je zo’n bloedende en lijdende kip leuk vindt om te zien en op te ruimen?’

Ondanks mijn ronduit slechte resultaten bij de jacht werd ik voor mijn enthousiasme en inzet beloond met een waKamba-naam. Ik werd Musau genoemd, wat in het kiKamba zoiets als ‘lichtbruine jager’ betekent. Althans, dat is wat ze me vertelden. Voor hetzelfde geld betekent het ‘sukkel met grote oor-

lellen die niet kan schieten kan'. Ik heb het voor de zekerheid nooit nagevraagd. Soms is het beter niet te weten.

Het lag in de bedoeling van mijn moeder en Wambua om hun toekomstige klanten een nieuw soort reiservaring aan te bieden. Een concept dat zich het best laat omschrijven als: 'Meet the people'. Op bezoek bij de lokale bevolking, eten wat zij eten, kamperen in een kamp in hun buurt en reizen in een avontuurlijk omgebouwde vrachtwagen met voldoende luxe en veiligheid. Tegenwoordig zijn dat soort 'avontuurlijke' reizen gemakkelijk te vinden, maar in de jaren zeventig werd je al als de nieuwe Marco Polo gezien als je zonder van tevoren te boeken in Spanje ging kamperen. Het was de tijd dat de Nederlander nog diarree kreeg van olijfolie.

Op z'n primitiefs een beetje door Afrika klooien werd door nog maar heel weinig reisorganisaties aangeboden. En helaas voor mijn moeder en haar vriend ook door maar heel weinig mensen gedaan.

Een lange periode van potverteren en strijd tegen de corrupte overheden brak aan. Het sociale klimaat en de wetgeving waren – nog geen vijftien jaar na de onafhankelijkheid van de Britten – niet gunstig voor enthousiaste blanke ondernemers. Alle onroerende zaken die mijn moeder aanschafte, moesten op naam van Wambua staan. Weliswaar met een soort notariële verklaring dat mijn moeder mede-eigenares was, maar toch. . .

De grond en ons huis daarop waren dus van Wambua. Het in lokale stijl en door lokale mensen gebouwde toeristendorpje dat mijn moeder als huisvesting voor haar gasten wilde kopen, zou dus ook op zijn naam komen te staan.

Mijn moeder moet vanwege het uitblijven van zakelijk succes bezorgd zijn geweest. Wambua zag zijn droom om, via haar, rijk te worden steeds onwaarschijnlijker worden. Zijn eerste en – volgens de kerk waartoe Wambua en zij behoorden – enige vrouw zag steeds minder de noodzaak om nog langer de tweede viool te

spelen. Zij begon dwars te liggen. De droom begon af te kalven.

Maar wij, de kinderen, genoten volop. Mueni was door mijn moeder gered van haar altijd dronken vader en woonde als zusje bij ons in huis. Abu Bakar, onze buurman en huisvriend in Utange, stond ons als klusjesman en chauffeur altijd ter beschikking. Hij reed en begeleidde ons daar waar we wilden.

Zakelijk en handig als mijn moeder was, had ze een kleine rode Fiat 127 uit Italië laten komen. Ze exporteerde het karretje wel, maar importeerde het niet, waardoor we zonder belasting te betalen met kentekenplaten uit 'Roma' als Romeinse prinsjes vervoerd werden naar en van school, maar ook naar de manege, het strand of een nabijgelegen hotel met zwembad.

Het liefst liet ik me naar het strand brengen. Het strand bij Mombasa heeft waarschijnlijk tot inspiratie gediend voor de vele chocolade- en levensverzekeringsreclames die over de televisiekijkers worden uitgestrooid. Fijn wit zand, palmbomen aan de rand, koraalriffen van een onwaarschijnlijke schoonheid en altijd zon! Een paradijs voor hen die zich niet elke minuut van de dag zorgen hoeven te maken over de volgende maaltijd.

Zo'n dertig meter van het strand ligt een zeilbootje te schommelen op de lome golven. Naar Arabisch model heeft het scheepje een brede romp van ruw hout, geen kiel, maar voor stabiliteit en voorwaartse krachtoverbrenging een verplaatsbaar zwaard. Alles op primitieve maar uiterst efficiënte wijze aan elkaar verbonden middels zaagverbindingen en sisaltouw. Het scheepje is latijngetuigd. Een lange roede, ook wel latijnra genoemd, met daaraan het zeil geknoopt, dat aan de lage zijde zowel voor als achter de mast langs steekt. De uiterste punt is aan de boeg bevestigd. Als het overstag gaat, moet de stag worden losgehaald, het zeil worden opgerold en aan de andere kant van de mast gezet. De ra moet dan deinend op de wind, voor de mast langs, aan de nieuwe lage zijde gehannest worden. Niet bepaald lekker vlot wenden. Maar vanwege de meestal constante en rustige passaatwind en kalme golfslag heeft de wendende zeiler geen haast.

Dit traditionele vaartuig van Arabische handelaren is een zogeheten dhow.

Een dhow heb je in verschillende maten. De grote als transoceanische transportschepen, de kleinere voor het lokale verkeer en als vissersboot.

Antieke schepen die tot op de dag van vandaag zeilend de hele Indische Oceaan bevaren. Vroeger onder andere gevuld met slaven, tegenwoordig meestal met andere handelswaar.

Aan boord van het kleine dhowtje zitten twee jongens die maar net ouder zijn dan ik. Het massatoerisme in de Bamburibaai is nog nauwelijks op gang gekomen, de industriële massavisserij al wel. Toch hebben de ondernemende ouders van Musa (15) en Ibrah (17) besloten het bootje niet meer te gebruiken om mee te vissen, maar het te verhuren als pleziervaartuig voor toeristen.

Ze hebben hun jonge zonen vanuit Lamu, een klein eiland vlak voor de noordelijke kust van Kenia, naar het drukkeres Bamburi nabij Mombasa gestuurd om aan de toeristen wat geld te verdienen.

Maar veel meer dan voor de kust liggen en soms wat heen en weer varen, doen de jongens niet. Van commerciële acquisitie hebben ze nog nooit gehoord.

Geïnteresseerd in zeilboten zwem ik regelmatig naar de jongens toe en ik raak met hen bevriend. Via hen leer ik andere jongens en meisjes kennen, die op het strand iets proberen te verdienen.

Ik maak kennis met Margarite, die armbandjes en kralenkettingen verkoopt. Met Joto, die voor een paar cent in een palmboom klimt, een kokosnoot voor je oogst, die voor je openhakt, er een rietje in steekt en je de vruchtmelk te drinken geeft. En Leila, die met een emmer met koud water en blikjes frisdrank haar inkomen zoekt.

Vaak tref ik hen na school op het strand. Dan hangen we aan boord of zitten we in het zand en kletsen. Soms varen we een stukje langs het strand op en neer. Mijn blanke aanwezigheid